

Nomen est omen

Statističkim metodama otkriva se da su lažna ne samo imena žrtava u popisu nego i njihovih navodnih očeva

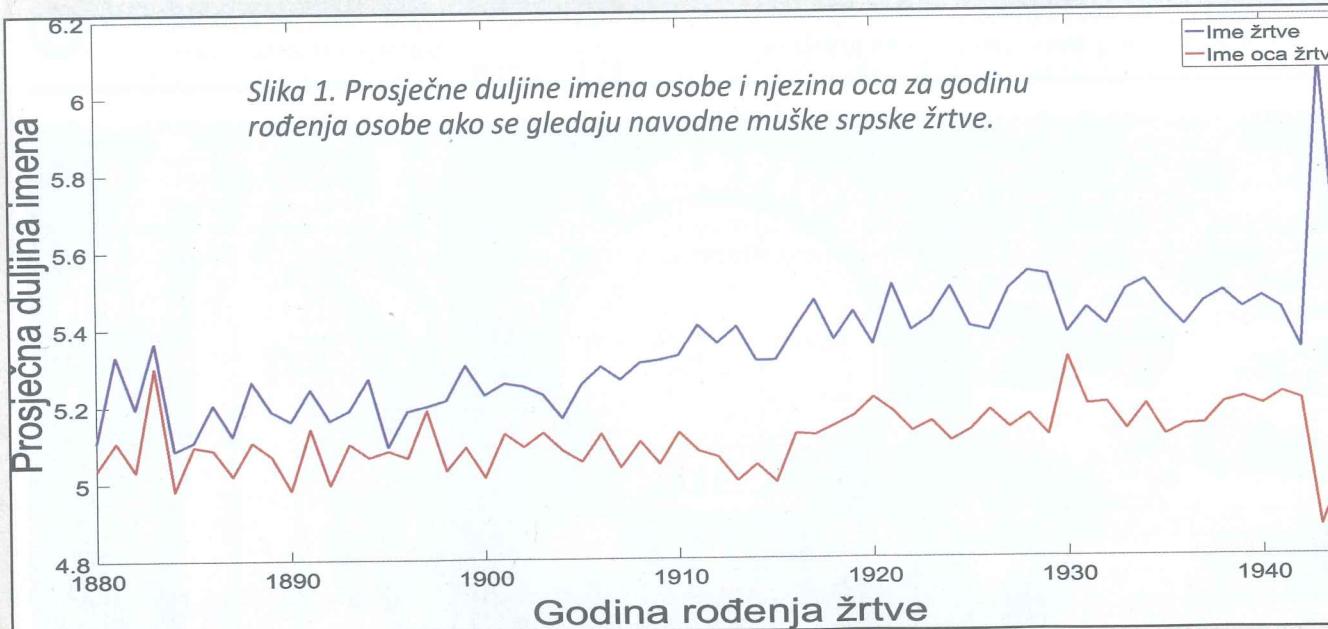
Statistički gledano, postoji opravdana sumnja da su imena očeva izmišljana pa se postavlja pitanje radi li se na popisu o stvarnim osobama

Pišu:
NIKOLA BANIĆ i M. KOIĆ

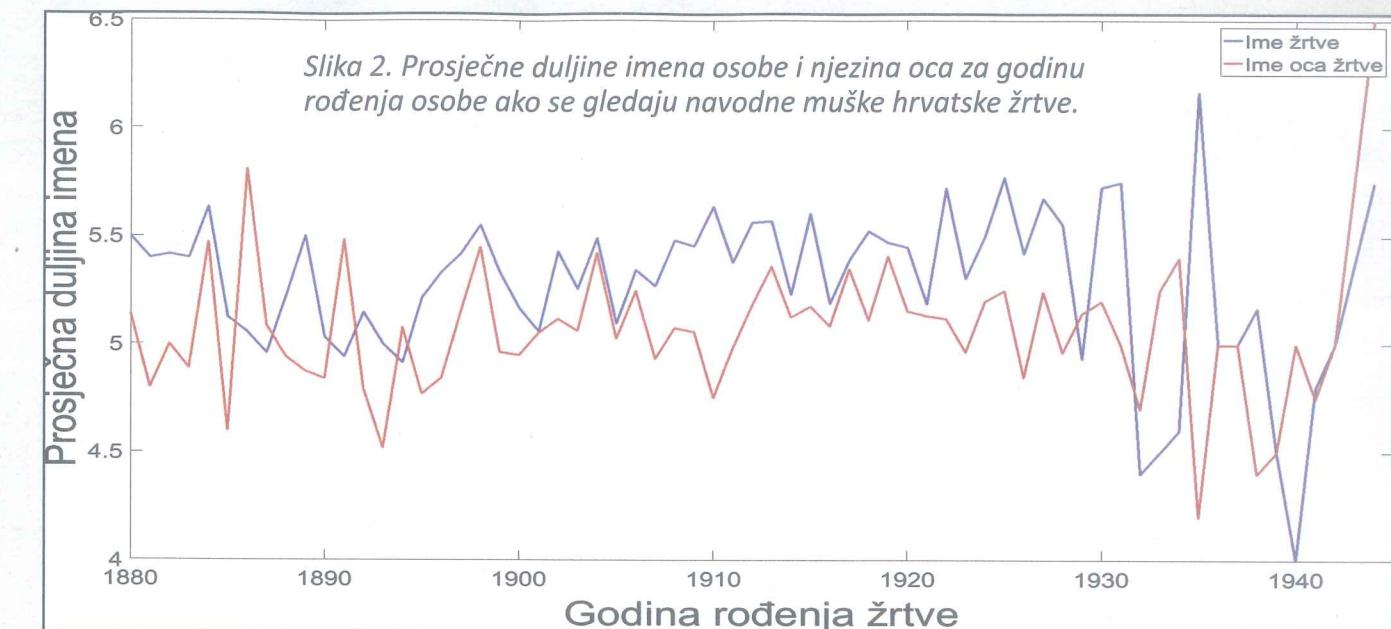
Unekoliko prethodnih članaka jasno je naglašavano kako su kod mnogih navodnih srpskih žrtava na mrežnom jasenovačkom popisu Javne ustanove Spomen-područe (JUSP) Jasenovac navedena relativno kratka imena očeva za koja se ima razloga sumnjati da su izmišljena. Takva imena očeva u vokativu često imaju

samo četiri slova pri čemu je zadnje slovo „o“, tzv. XXXO, primjerice Božo, Jovo, Lazo, Simo itd. Na temelju tih i drugih opažanja dobivenih analizom imena žrtava i njihovih očeva koja se javljaju u mrežnom jasenovačkom popisu, može se pokazati postojanje određenih nepravilnosti te kako ih koristiti u otkrivanju lažnih žrtava. Da bi se promatrале neke osnovne statističke imena od 1880. do 1943. godine relevantne za temu članka, dovoljno je uzeti mrežni jasenovački popis koji navodi desetke tisuća takvih imena. Ako se za neku

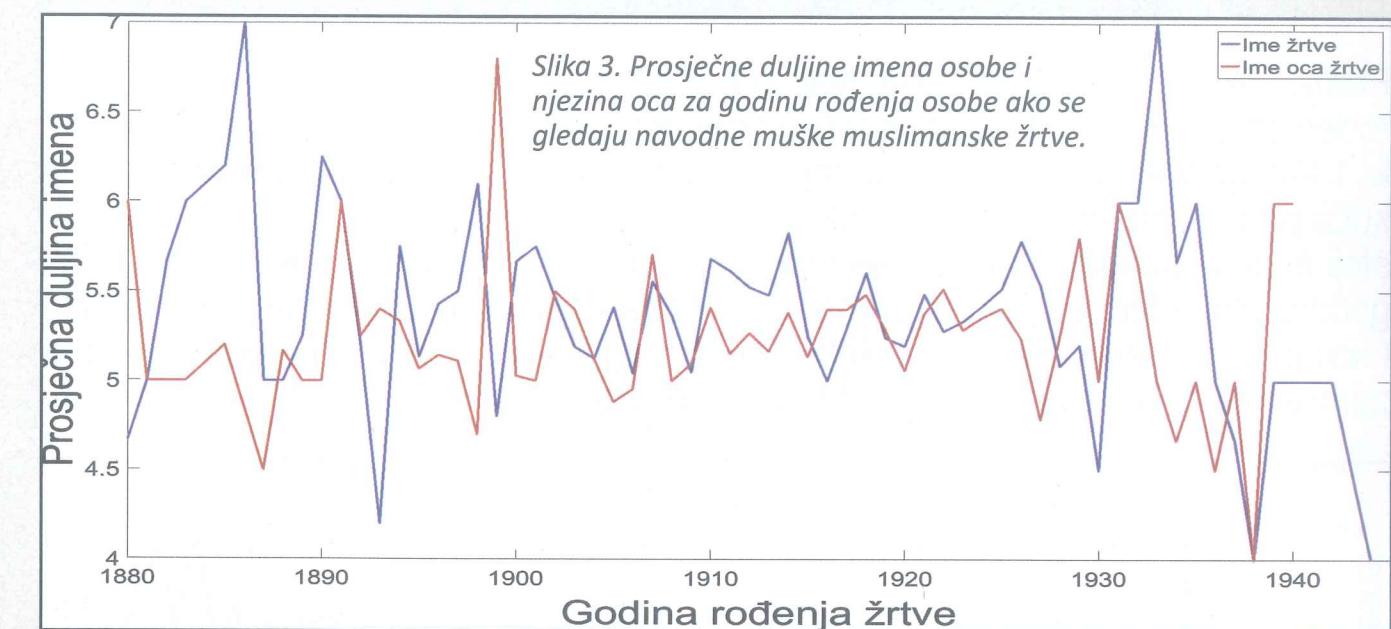
godinu od 1880. do 1943. gleda prosječna duljina muških imena za navodne jasenovačke žrtve određenih nacionalnosti rođene te godine te ako se istodobno usporedi i prosječna duljina imena oca žrtve za slučaj kad je ime oca poznato, onda se mogu nacrtati grafovi prikazani na slikama od 1 do 6. Dodatno treba napomenuti da je za neku godinu vrijednost krivulje za očeve žrtava možda praktičnije uspoređivati s vrijednostima krivulje za žrtve za oko dvadeset i pet godina starosne razlike, odnosno za onolikoranju godinu koliko se prepostavlja

Slika 1. Prosječne duljine imena osobe i njezina oca za godinu rođenja osobe ako se gledaju navodne muške srpske žrtve.

Slika 2. Prosječne duljine imena osobe i njezina oca za godinu rođenja osobe ako se gledaju navodne muške hrvatske žrtve.

Slika 3. Prosječne duljine imena osobe i njezina oca za godinu rođenja osobe ako se gledaju navodne muške muslimanske žrtve.

da su očevi bili prosječno stari u vrijeme rođenja promatranih žrtava.

Što se tiče grafa na slici 1 za navodne srpske žrtve, ono što je odmah uočljivo je da je prosječna duljina imena očeva uvijek kraća od prosječne duljine imena navodnih muških žrtava. Izražena anomalija za 1943. godinu se javlja zbog relativno malog broja osoba s navedenim imenom oca za tu godinu.

Za Hrvate (slika 2) je trend pada prosječne duljine imena očeva žrtve vidljiv od Prvoga svjetskog rata. Kod imena žrtava pad krivulje je strmiji od 1924. godine tj.

od rođenih oko 17/18 godina prije Drugog svjetskog rata. Kad se gleda samo duljina imena kod Hrvata s jasenovačkoga popisa, znatno više anomalija je kod krivulje očeva žrtava. Jedno grupiranje anomalija je sredinom 1880-ih i 1890-ih godina gdje spadaju grupe 50- i 60-godišnjaka za vrijeme Drugoga svjetskog rata, a to bi trebalo biti očevi dvadesetgodišnjaka i tridesetgodišnjaka tj. potencijalnih vojnika. To indicira da su njihova imena izmišljana. U krivulji je to okarakterizirano čudnim sinusoidama visokih amplituda promjene unutar 2 godine. Istim se grupa anomalija

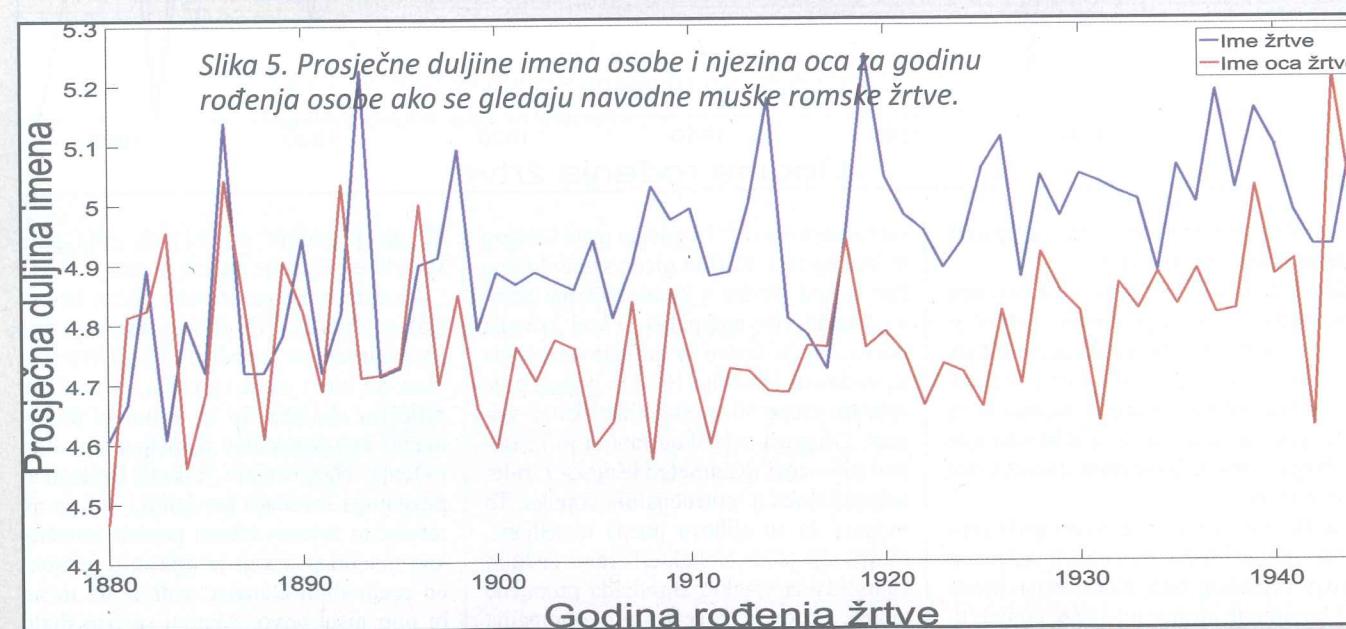
za „djeće godine“ od 1931. do 1943. gdje su velike oscilacije dužine imena.

Muslimanske su krivulje slične hrvatskim (slika 3). Vrlo slične anomalije kao i kod Hrvata su između 1886. i 1893. godine, ali ima i jedna izražena anomalija s prijelaza stoljeća. To bi se moglo protumačiti kao posljedicu izmišljanja godina rođenja. Na primjeru Rešada Bešlagića, poznatoga izvođača sevdalinki koji je na mrežnom jasenovačkom popisu označen kao musliman i koji je opisan u jednom od prethodnih članaka, vidi se da to ne bi bilo ništa novo. Ako su se izmišljale

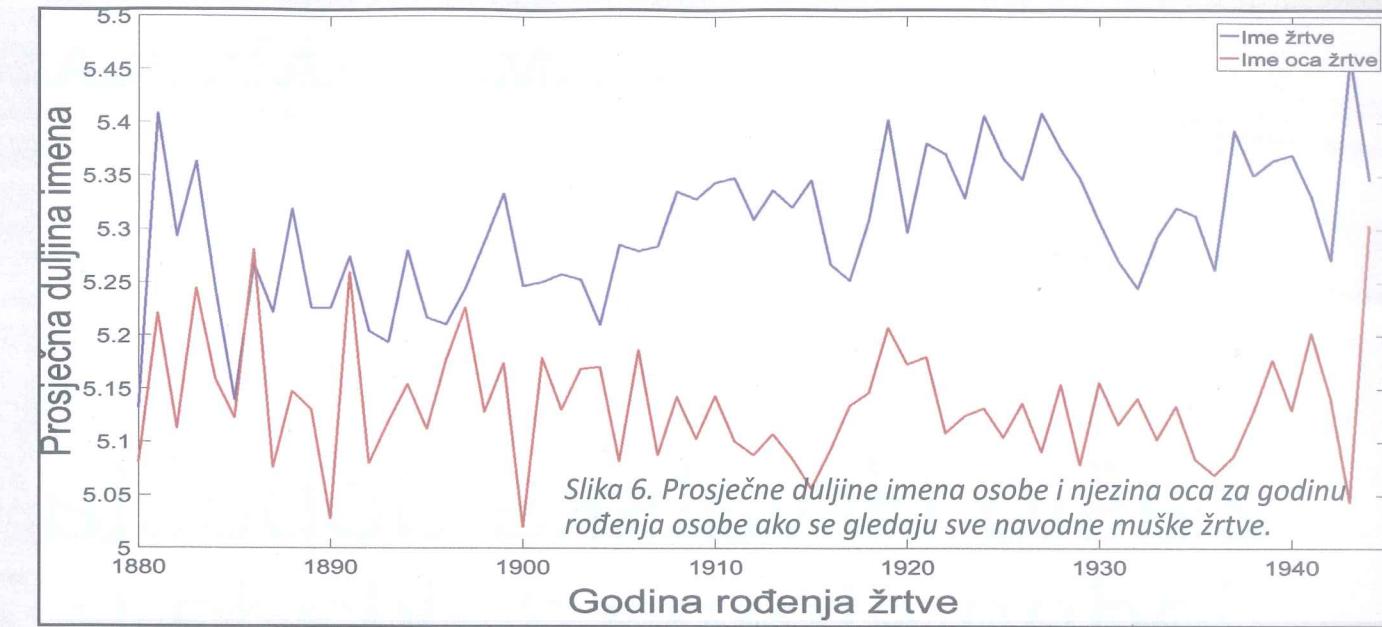

Slika 4. Prosječne duljine imena osobe i njezina oca za godinu rođenja osobe ako se gledaju navodne muške židovske žrtve.

Primjerice, na mrežnom jasenovačkom popisu navodi se da je Milan Prečanica rođen po ocu Koji 1933. godine u Gornjoj Baćugi ubijen od ustaša u Staroj Gradiški 1942. godine. Međutim, niti uz mnogo truda nije bilo moguće u selu od stotinjak kuća pronaći podatke za osobu takve kombinacije imena, prezimena i lokacije. Postoji doduše nekoliko Milana Prečanica iz Gornje Baćuge, ali za one rođene 1933. godine pronađeni su podaci samo za jednoga kojemu se otac zove Lazar (Lazo) i koji je umro 1996. godine u bolnici. Dakle moguće da je ovdje ime oca namjerno zamijenjeno kako bi se onemogućilo otkrivanje lažne žrtve

Slika 5. Prosječne duljine imena osobe i njezina oca za godinu rođenja osobe ako se gledaju navodne muške romske žrtve.

Slika 6. Prosječne duljine imena osobe i njezina oca za godinu rođenja osobe ako se gledaju sve navodne muške žrtve.

godine rođenja, nema razloga da se ne bi izmišljala i imena, naročito očeva i to prema potrebi više nego obično pa time i neopreznije. I ovde su izrazite anomalije za dječje godine od 1930. godine pa nadalje.

Prosječna duljina imena Židova cijelo vrijeme vrlo malo oscilira oko iste vrijednosti (slika 4). Vidljiva je ista karakteristika kao i kod Roma da se zadržava ista distanca između duljine imena žrtava i duljine imena očeva. Jedna od karakteristika krivulja imena navodnih židovskih žrtava i njihovih očeva je da za razdoblje od 1927. do 1939. godine, tj. da djecu imena očeva postaju dulja od imena djece.

Romske krivulje općenito su sliče srpskim, ali ima i nekih elemenata kao kod Hrvata i muslimana (kraj 19. stoljeća i 1943. godina), ali i jedan specifični dio vezan za razdoblje Prvoga svjetskog rata (tridesetgodišnjaci) (slika 5). Krivulja žrtava i krivulja njihovih očeva većinu vremena drže istu distancu između trenda svake od tih krivulja.

Graf za sve navodne muške žrtve najsličniji je grafu za Srbe i to zbog broja podataka odnosno zastupljenosti Srba u mrežnom jasenovačkom popisu (slika 6). Istoču se anomalije krivulje žrtava za 1890. i 1900. godinu, znači desetljeće i stoljeće pa se može pretpostaviti da je ovdje prisutno i izmišljanje godina rođenja. Posljedično to znači kreiranje papirnatih žrtava, uključivši i imena očeva.

Što se tiče razdioba dužina srpskih imena za navodne žrtve i njihove očeve za pojedine godine rođenja, korištenjem odgovarajućih neparametarskih statističkih testova utvrđeno je da za 42 od 64 promatrane godine te duljine nisu iz iste razdiobe uz 95-postotnu pouzdanost. To je preko 65 posto promatranih godina, ali ako se gledaju samo promatrane žrtve rođene tih izdvojenih godina, to je preko 71 posto osoba. Za promatrane Hrvate ovi postotci iznose oko 14 posto i 21 posto, za Muslimane oko 2 posto i 4 posto, za Židove oko 8 posto i 7 posto, za Rome oko 22 posto i 32 posto, a za sve promatrane kategorije oko 64 posto i 73 posto. Ukratko, statistički gledano postoji opravdana sumnja da su imena očeva izmišljana pa se postavlja pitanje radi li se na popisu o stvarnim osobama.

Primjerice, na mrežnom jasenovačkom popisu navodi se da je Milan Prečanica rođen po ocu Koji 1933. godine u Gornjoj Baćugi ubijen od ustaša u Staroj Gradiški 1942. godine. Međutim, niti uz mnogo truda nije bilo moguće u selu od stotinjak kuća pronaći podatke za osobu takve kombinacije imena, prezimena i lokacije. Postoji, doduše, nekoliko Milana Prečanica iz Gornje Baćuge, ali za one rođene 1933. godine pronađeni su podaci samo za jednoga kojemu se otac zove Lazar (Lazo) i koji je umro 1996. godine u bolnici. Dakle moguće da je ovdje ime oca namjerno zamijenjeno kako bi se onemogućilo otkrivanje lažne žrtve.

Na sličan se način na mrežnom jasenovačkom popisu navodi da je Stevo Mašić rođen po ocu Jovi 1938. godine u Dišniku ubijen od ustaša u Jasenovcu 1941. godine. Opet je pronađeno više osoba koje se zovu Stevo Mašić i koje su rođene u Dišniku u kojem su Hrvati većina stanovništva, ali za 1938. godinu pronađeni su podaci samo za Stevu Mašića kojemu se otac zove Đuro i koji je umro 1992. godine. Je li i ovdje u pitanju izmišljanje ili samo već čuvena jasenovačka slučajnost?

Ako su kraća imena srpskih žrtava zadata neka vrsta znamena, onda bi se moglo reći da su sastavljači popisa ostali kratki s konkretnim podacima pa su ih počeli izmišljati. Međutim, čim se podaci izmišljaju, to se vrlo često može otkriti statističkim metodama kao što je učinjeno i ovdje. Ono što je nakon dobivanja ovih rezultata bitno naglasiti je da je kumulativna količina manipulacija godinama rođenja i imenima kako navodnih žrtava, tako i njihovih još navodnijih očeva takvih razmjera da je pri traženju podudaranja potrebno koristiti manje striktne filtre ili kombinaciju više filtera. Naime, budući da su ti podaci očito često izmišljani, ne mogu se u potpunosti podudarati s ispravnim podatcima o stvarnim ljudima koji su postojali i koji potencijalno uopće nisu umrli u Jasenovcu. Vrijeme koje radi protiv jasenovačkih laži pokazat će koliko je lažnih žrtava dodano na popis, na ovdje opisan način.